

ÖNELLENŐRZŐ KÉRDÉSSOR V.

A büntetőjogi jogkövetkezmények általános jellemzői. A büntetések és a közügyektől eltiltás (mellékbüntetés).

Büntetőjog I.

Igazságügyi igazgatási alapszak

1. Határozza meg a büntetőjogi jogkövetkezmény fogalmát!
Csemáné Váradi Erika – Görgényi Ilona – Gula József – Jacsó Judit – Lévay Miklós – Sántha Ferenc: Magyar büntetőjog. Általános rész. Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc, 2015. továbbiakban: Tankönyv
Tankönyv 125. o.
Btk. Indokolás: „A büntetés a bűncselekmény elkövetése miatt kiszabott, a bűncselekmény társadalomra veszélyességével arányban álló joghátrány”
2. A büntetőjogi szankció fogalmi elemei
Tankönyv 127. o.
  - *joghátrány (hátrányos jogkövetkezménnyel jár)*
  - *kizárólag bűncselekmény (ill. büntetendő cselekmény) miatt alkalmazható*
  - *törvény írja elő*
  - *kizárólag meghatározott cél elérése érdekében alkalmazható (Btk. 79. §: „A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.”)*
  - *csak az állam arra feljogosított szerve alkalmazhatja (bíróság, egyes intézkedéseket ügyész is – megrovás, pártfogó felügyelet)*
  - *kényszerrel is érvényesíthető*
3. Jellemezze a monista és a dualista szankciórendszert!
Tankönyv 129. o.
Monista: alap gondolata, hogy a bűnözés elleni harcban egyedüli eszköz a büntetés alkalmazása.
Dualista: a büntetések mellett az intézkedéseket is szabályozzák => a bcs. elkövetésére adott állami reakció nem épülhet csupán a cselekmény súlyához igazodó büntetésre, hanem az ítélkezés során az elkövetőt is középpontba kell helyezni.
Típusai: konjunktív dualista, alternatív dualista és dualista helyettesítő (szubsztitúciós) rendszer.
4. Milyen szankciórendszereket különböztetünk meg a büntetőjogi jogkövetkezmények meghatározási módja alapján?
Tankönyv 130-131. o.
Abszolút határozatlan, abszolút határozott, relatív határozott, relatív határozatlan szankciórendszer.
5. Jellemezze a magyar büntetőjogi szankciórendszert!
Konzultáció + Tankönyv 132-134. o.
  - a. *Dualista rendszer (büntetések és mellékbüntetések, valamint intézkedések) A büntetések és intézkedések eltérő vonásai*
    - *jogi természet és tartalom: a büntetés arányos, megtorló reakció, az intézkedés*

megelőző, védelmi reakció

- büntetés csak bűncselekmény miatt, büntethető elkövetővel szemben alkalmazható, az intézkedés formálisan jogellenes, diszpozíciószerű cselekmény miatt is
- büntetések esetén a generális és a speciális prevenció egyaránt cél, az intézkedéseknél a speciális prevenció hangsúlyos
- a büntetésekhez kapcsolódhatnak a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények, az intézkedéshez nem

b. Relatív határozott rendszer

- meg van határozva az adott bűncselekményre kiszabható szankció neve;
- illetve szabadságvesztés esetén annak alsó illetve felső határa (ha az alsó határ nincs meghatározva a Btk. Különös Részében, akkor az általános minimum az irányadó)

c. A magyar büntetőjog a fiatalkorúak büntetőjoga vonatkozásában eltérő szabályozást tartalmaz

6. Melyek a Btk. szerint a büntetések, a mellékbüntetések és intézkedések?

Büntetések (Btk. 33. §)		Intézkedések (Btk. 63. §)
Büntetések	Mellékbüntetések	
1. Szabadságvesztés	1. Közügyektől eltiltás	1. Megrovás
2. Elzárás		2. Próbára bocsátás
3. Közérdekű munka		3. Pártfogó felügyelet
4. Pénzbüntetés		4. Elkobzás
5. Foglalkozástól eltiltás		5. Vagyoneklobzás
6. Járművezetéstől eltiltás		6. Elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tétele
6. Kitiltás		7. Kényszergyógykezelés
7. Sportrendezvények látogatásától való eltiltás		8. A jogi személyekkel szemben alkalmazható intézkedések
8. Kiutasítás		+1 Javítóintézeti nevelés (Btk. 120-122. §)

7. Mikor szabhat ki a bíróság szabadságvesztés helyett más büntetést?

Kisebbségi tárgyi súlyú bűncselekmények esetében (ha a bűncselekmény büntetési tételének alsó határa nem éri el az egy év szabadságvesztést) Btk. 33. § (4) bek.

8. A szabadságvesztés-büntetés két változata

Btk. 34. § és Tankönyv 136. o.

Életfogytig vagy határozott ideig tartó szabadságvesztés.

9. Határozza meg a határozott ideig tartó szabadságvesztés generális minimumát és generális maximumát!

Btk. 36. § és Tankönyv 139. o. és konzultáció

min. 3 hónap, max. 20 év, bünszervezetben, különös vagy többszörös visszaesőként történő elkövetés, továbbá halmazati vagy összbüntetés esetén 25 év

10. Tarthat-e ténylegesen életfogytig az életfogytig tartó szabadságvesztés?
Konzultáció, Btk. 42. § és 44. §, Tankönyv 146. o.
A bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét ítéletében kizárhatja; erre a törvényben taxatív felsorolt bűncselekmények esetében van lehetőség (pl. népirtás; emberölés súlyosabban minősülő esetei, terrorcselekmény) ill. ki KELL zárni, ha az elítélt erőszakos többszörös visszaeső, vagy ha a tv-ben meghatározott bűncselekményeket bünszervezetben követte el.
Ha a bíróság életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét nem zárja ki, annak legkorábbi időpontját legalább huszonöt, legfeljebb negyven évben állapítja meg. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját években kell meghatározni. Életfogytig tartó szabadságvesztés esetén a feltételes szabadság tartama legalább tizenöt év.
11. Milyen büntetés-végrehajtási intézetekben kerülhet sor a szabadságvesztés végrehajtására?
Tankönyv 136-138. o., Btk. 37. §, 41. § Fegyház, börtön, fogház.
12. Az elzárás büntetés tartama
Tankönyv 149-150. o., Btk. 46. §
legrövidebb tartama öt, leghosszabb tartama kilencven nap
13. A közérdekű munka jellemzői.
Konzultáció és tankönyv 150-152. o., Btk. 47-49.§§
A köz érdekében, ingyenesen, a társadalom felé jóvátételi szándékkal végzett meghatározott munka (olyan munka végzése határozható meg, amelyet az elítélt egészségi állapotára, képzettségére figyelemmel előreláthatóan képes elvégezni). A munka jellegét (pl. fizikai munka, betegápolás) a bíróság határozza meg ügydöntő határozatában. A munkavégzés konkrét helyét a pártfogó felügyelő jelöli ki. A közérdekű munka végrehajtásáról a pártfogó felügyelői szolgálat gondoskodik.
Végrehajtása nem folyamatosan, hanem megszakításokkal történik (hetente legalább egy napon - a heti pihenőnapon vagy a szabadidejében)
A munkát az elítélt díjazás nélkül végzi, munkaviszony nem keletkezik.
A közérdekű munka tartama: órákban kell meghatározni (min. 48, max. 312 óra)
14. Mi a jogkövetkezménye annak, ha a közérdekű munka-büntetésre ítélt önhibából nem tesz eleget munkavégzési kötelezettségének?
Btk. 48. § Ha az elítélt a számára meghatározott munkát önhibájából nem végzi el, a közérdekű munkát vagy annak hátralévő részét szabadságvesztésre kell átválttatni.
A közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztést büntetés-végrehajtási intézetben, fogház fokozatban kell végrehajtani.
A közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés három hónapnál rövidebb is lehet.
15. Határozza meg a napi tételes pénzbüntetés lényegét! Milyen két fázisban kerül sor a pénzbüntetés kiszabására?
Konzultáció és tankönyv 152-155. o.
1. a bíróság először megállapítja az elkövetett bűncselekmény súlyához igazodó napi tételek számát (min. 30, max. 540 napi tétel),
2. majd a bűnelkövető vagyoni, jövedelmi, személyi viszonyaihoz és életviteléhez

*mértén az egy napi tételnek megfelelő összeget (min. 1.300 Ft, max. 650.000 Ft.)
A kiszabott pénzbüntetés a napi tételek számának és egynapi tétel összegének a szorzata.*

16. Melyek a pénzbüntetés kötelező alkalmazásának törvényi feltételei?

Btk. 50. § (2) bek.

- *Az elkövető a bűncselekményt haszonszerzés céljából követte el,*
- *emiat határozott tartamú szabadságvesztésre ítélték*
- *és megfelelő jövedelme vagy vagyona van.*

17. Mi a jogkövetkezménye annak, ha az elítélt a pénzbüntetést nem fizeti meg?

Btk. 52. § A pénzbüntetést vagy annak meg nem fizetett részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni. (végrehajtási fokozata: fogház; de ha szv. mellett szabták ki, annak végrehajtási fokozatához igazodik). A pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés három hónapnál rövidebb is lehet.

18. Sorolja fel a foglalkozástól eltiltás lehetséges eseteit! *Btk. 52. § (1) és (3) bek., Tankönyv 155-157.o. Foglalkozásától azt lehet eltiltani, aki a bűncselekményt*

- *szakképzettséget igénylő foglalkozása szabályainak megszegésével követi el*
- *foglalkozásának felhasználásával, szándékosan követi el*

A nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény elkövetőjét, ha a bűncselekményt tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére követte el, végleges hatállyal el kell tiltani bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől, amelynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban áll.

A kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény elkövetőjét el kell tiltani bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől, amelynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban áll. Különös méltánylást érdemlő esetben a foglalkozástól eltiltás kötelező alkalmazása mellőzhető.

A választói akarat tiltott befolyásolása bűncselekmény elkövetőjét el kell tiltani attól, hogy bármely civil szervezetben felelős személy és pártban vezető tisztségviselő legyen. Különös méltánylást érdemlő esetben a foglalkozástól eltiltás kötelező alkalmazása mellőzhető.

19. Sorolja fel a járművezetéstől eltiltás bírói értékelésén alapuló, illetve kötelező eseteit!

Btk. 55. § (1) és (2) bek, Tankönyv 159-161. o.

bírói értékelésén alapuló esetei:

A járművezetéstől azt lehet eltiltani,

- a) *aki az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követi el a bűncselekményt,*
- b) *vagy bűncselekmények elkövetéséhez járművet használ.*

Kötelező esetei:

A járművezetéstől el kell tiltani azt, aki járművezetés ittas állapotban vagy járművezetés bódult állapotban bűncselekményt követ el. Különös méltánylást érdemlő esetben a járművezetéstől eltiltás kötelező alkalmazása mellőzhető.

20. Melyek a kitiltás alkalmazásának feltételei?

Btk. 57. § (1), Tankönyv 164. o.

Két konjunktív feltétel:

1. törvényben meghatározott esetekben alkalmazható
  - általános részben (pl. bünszervezetben való elkövetés)
  - különös részben (pl. garázdaság, kuruzslás)
2. a közérdeket veszélyezteti az elkövető meghatározott helyeken való tartózkodása (bírói mérlegelést igényel)

21. Melyek a sportrendezvények látogatásától való eltiltás alkalmazásának feltételei?

Btk. 58. § (1), Tankönyv 165-166. o.

Az elkövető a bűncselekményt

- a sportrendezvényen való részvétel,
  - az odamenetel
  - vagy az onnan történő távozás során
- a sportrendezvénnyel összefüggésben kövesse el.*

22. Mely elkövetővel szemben alkalmazható a kiutasítás?

Btk. 59. § (1), Tankönyv 167-168. o.

A kiutasítás alkalmazásának általános feltételei:

- nem magyar állampolgár elkövető,
- persona non grata – az elkövetőnek az országban tartózkodása nem kívánatos.

23. Határolja el a főbb ismérvek alapján a kiutasítást a kitiltástól!

Tankönyv 170-171. o.

Közös vonások:

- mindkettő jogfosztó-jogkorlátozó jellegű büntetés,
- mindkettő tartalma az elítéltnak meghatározott helyről, illetve területről való eltávolítása,
- alkalmazhatóak más büntetéssel együtt és önállóan is.

Elhatároló ismérvek:

Kitiltás	Kiutasítás
<i>a kitiltás egy vagy több településről vagy egy település, illetve az ország meghatározott részéből történik,</i>	<i>a kiutasítás az ország egész területéről,</i>
<i>a kitiltás bárkivel szemben alkalmazható,</i>	<i>a kiutasítás csak nem magyar állampolgárral szemben,</i>
<i>a kitiltás vonatkozásában ilyen korlát nem érvényesül,</i>	<i>a kiutasítás mellett közérdekű munka vagy pénzbüntetés nem szabható ki,</i>
<i>a kitiltás csak határozott ideig tartó lehet,</i>	<i>a kiutasítás végleges hatályú is,</i>
<i>a kitiltás egytől öt évig terjedhet,</i>	<i>a határozott ideig tartó kiutasítás egytől tíz évig,</i>
<i>kitiltás csak a törvényben meghatározott esetekben alkalmazható,</i>	<i>a kiutasítás főszabályként bármely bűncselekményhez kapcsolódhat</i>

24. Milyen speciális rendelkezések vonatkoznak a határár tiltott átlépése, a határár megrongálása, valamint a határárral kapcsolatos építési munkák akadályozása bűncselekmények esetében a kiutasítás szabályozására?

Konzultáció. 2015. évi CXL. törvény vezette be.

„Btk. 60. § (2a) A határár tiltott átlépése (Btk. 352/A. §), a határár megrongálása

(Btk. 352/B. §), valamint a határozással kapcsolatos építési munka akadályozása (Btk. 352/C. §) esetén kiszabott végrehajtandó szabadságvesztés mellett, valamint a 85. § (1a) bekezdésben meghatározott esetben a kiutasítás nem mellőzhető. Amennyiben a kiutasítás határozott ideig tart, annak tartama a kiszabott szabadságvesztés tartamának kétszerese, de legalább két év. A kiutasítás tartamát években, hónapokban és napokban is meg lehet állapítani.”

25. A közügyektől eltiltás alkalmazásának törvényi feltételei, kihatása és tartama

Btk. 61. § és 62. § Tankönyv 172-175. o., konzultáció Jogfosztó-jogkorlátozó mellékbüntetés.

Az elítélt bizonyos meglévő jogait (pl. választójog) tisztségét, tagságát, állását, katonai rendfokozatát, kitüntetését elveszíti, illetve ilyen a közügyektől eltiltás tartama alatt sem szerezhethet.

Alkalmazásának három feltétele:

- *szándékos bűncselekmény elkövetése*
- *végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása (objektív feltétel),*
- *méltatlanság a közügyekben részvételre (mérlegelést igénylő feltétel)*

Időtartama: csak határozott idejű lehet: 1-10 év